

Voima Vaikuttaa!

- Nuorten kokemusasiantuntijoiden verkosto

Verkostofoorumi 12.5.18 OULU

VETUROINTI

 Pesäpuu ry

VALTAKUNNALLINEN
LASTENSUOJELUJÄRJESTÖ

Voima Vaikuttaa!

- Nuorten kokemusasiantuntijoiden verkosto

VOIMA VAIKUTTAA! –VERKOSTOFOORUMI OULUSSA!

Voima Vaikuttaa! –verkoston kolmas yhteinen verkostofoorumi

järjestettiin toukokuussa 2018 Veturointi-toiminnan vieraana Auta Lasta ry:n Heinäsalmikodin Puuhalassa, Oulussa. Aurinkoiseen Ouluun kokoontui noin 40 kehittäjänuorta 11 eri paikkakunnalta ja lähes 20 eri kehittäjäryhmästä.

Verkostofoorumissa nuorille kokemusasiantuntijoille tarjoutui mahdollisuus **verkostoitua eri ryhmien kesken** ja jakaa ajatuksia toisten kehittäjänuorten kanssa.

Päivän teemana olivat **Tunteet ja vahvuudet kehittämistyössä**. Päivässä pohdittiin yhdessä kokemusasiantuntijuuteen liittyviä tunteita sekä vahvuuksia.

Mietimme yhdessä, minkälaisia tunteita ja ajatuksia kehittäjäryhmissä toimimiseen liittyy, sekä miten voisimme entistä paremmin tukea kokemusasiantuntijoiden omia henkilökohtaisia vahvuuksia ja hyvinvointia.

Päivässä oli mahdollista osallistua myös **Martu Väisäsen vetämään TunneKuva-työpajaan**. TunneKuva-työskentelystä saa lisätietoa seuraavan linkin takaa: <http://www.marjovaisanen.fi/tunnekuva/>

Työskentely

Aamupala & tustuminen

1. Suomen kartan muodostaminen
2. Janat (hiusten pituus ja pituus)

Virittäytyminen

Vahvuuksien vaihtokauppa

"Hyvä, kun pohditaan kokemusasiantuntijuuteen liittyviä juttuja eikä pelkästään lastensuojeluun liittyviä juttua."

Työskentely

Pohdittiin kehittämistyössä esiin nousevia tunteita ja ajatuksia liittyen

- Oman ryhmän toiminnassa mukana olemiseen
- Oman tapahtuman/foorumin järjestämiseen
- Tapahtumaan/foorumiin osallistumiseen
- Oman tuotoksen suunnitteluun
- Puheenvuoron pitämiseen
- Ammattilaisten kanssa yhdessä kehittämiseen

Yhteinen lounas

Verkosto ja vaikuttaminen

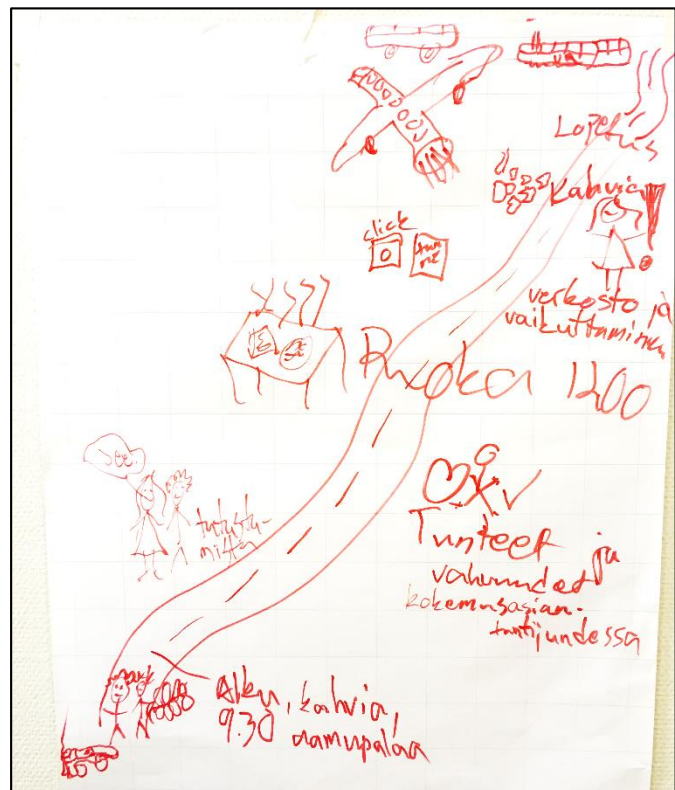
Mietittiin ryhmissä seuraavia teemoja:

- Voimavarat ja hyvinvointi
- Teemoja vaikuttamistyöhön
- Ohjaajat ja resurssit
- Keinoja vaikuttamistyöhön

Iltapäiväkahvit

Pienryhmätyöskentelyn purku

ja yhteenvedon rakentaminen

Tunteet ja vahvuudet

Tunteita ja vahvuuksia käsiteltäessä meillä oli kuusi erilaista tilannetta jaettuina fläpeille. Kaikkien tilanteiden pohtimiseen oli annettu ohjeistus pohtia, mitä tunteita tilanteeseen liittyy.

Ohjeistus: Mitä tunteita tähän tilanteeseen liittyy, mitä tunteita herää? Myös ajatuksia ja tilanteita saa kirjata.

OMAN RYHMÄN TOIMINNASSA MUKANA OLEMINEN

Kehittäjäryhmätoiminnassa mukana oleminen mahdollistaa nuorille tilan kehittää ja tutkia itseään. Parhaimmillaan toiminta koetaan nuorten mielestä voimauttavana ja se tarjoaa heille mahdollisuuden tutkia lastensuojelua eri näkökulmista. Nuoret nostivat tärkeinä asioina mahdollisuuden oppia toisten kokemuksista ja sen, että saa omat kokemuksensa tuotua hyödyntämään kehittämistyötä.

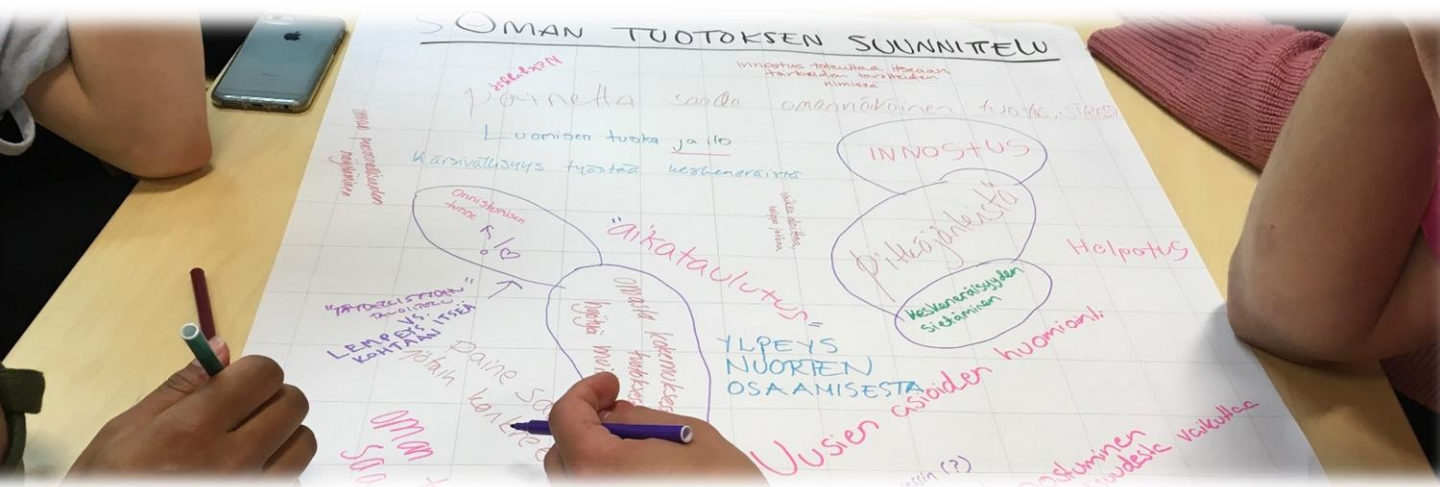
Kehittäjäryhmätoiminta herätti nuorissa paljon yhteisöllisyyteen liittyviä tunteita: vertaisuus, yhteisön jäseneksi tuleminen, merkityksellisyys, huumori, ilo, hyväksyntä, rakkaus, sekä onnellisuus nousivat nuorten kokemuksista esiin. Kääntöpuolena toiminnassa koettiin toisinaan turhautumista. Kehittäjäryhmätoiminta myös kehitti nuorten pettymyksen sietokykyä, sekä edellytti toisinaan omien rajojen määrittämistä.

Ohjeistus: Mitä tunteita tähän tilanteeseen liittyy, mitä tunteita herää? Myös ajatuksia ja tilanteita saa kirjata.

OMAN TUOTOKSEN SUUNNITTELU

Kehittäjäryhmien omien tuotosten suunnittelu koettiin antoisana, mutta toisinaan rankkanakin prosessina. Tuotoksen valmiiksi saattaminen on palkitsevaa.

Tuotoksen suunnitteluvaiheessa nuoret kuvasivat tunteiden ja fiilisten vaihtelevan epävarmuudesta innostumiseen, siitä että on mahdollisuus vaikuttaa. Tuotosten suunnittelussa mukana oleminen tuotti oppimisen kokemuksia, sekä ylpeyttä siitä, että omista kokemuksista on hyötyä muille.

Pohdimme yhdessä, miten kaiken oman kokemuksen tuo esille, ja kuinka tuotoksen hiomisen osaa myös lopettaa, kun se on valmis, ettei yritä tehdä liian täydellistä. Todettiin, että tarvitaan kykyä sietää epävarmuutta ja keskeneräisyyttä. Tuotoksen tavoitteet ja aikataulut tulee sopia joutavasti niin, että asiat eivät saa jäädä roikkumaan, mutta niihin tulee voida paneutua rauhassa ajan kanssa.

Ohjeistus: Mitä tunteita tähän tilanteeseen liittyy, mitä tunteita herää? Myös ajatuksia ja tilanteita saa kirjata.

TAPAHTUMAAN/FOORUMIIN OSALLISTUMINEN

Nuorten yhteiset foorumi- ja kehittämispäivät nähtiin turvallisina tilaisuuksina päästä oppimaan uutta muiden kokemuksista, sekä tuomaan omia kokemuksia ja ajatuksia esille. Foorumipäivien ytimessä oleva vertaisuus koettiin voimauttavana.

Foorumipäivät ovat tärkeä kanava nuorille päästä vaikuttamaan ja kohtaamaan uusia ihmisiä. Ne vaativat kuitenkin turvallisen tilan, rennon ilmapiirin, resursseja niiden järjestämiseen ja ennen kaikkea sen, että joku rohkaisee nuoria mukaan foorumipäiviin.

Nuorilta vaaditaan paljon rohkeutta lähteä päiviin mukaan, aikuisia tarvitaan rohkaisemaan. Kuka vie tiedon nuorille, että tällaiseen tapahtumaan voi tulla, ketkä on portinvartijat?

”Joka kerta jännittää!”

Ohjeistus: Mitä tunteita tähän tilanteeseen liittyy, mitä tunteita herää? Myös ajatuksia ja tilanteita saa kirjata.

TAPAHTUMIEN/FOORUMIEN SUUNNITTELEMINEN

Oman tapahtuman suunnittelussa korostui, että kyse on monien pienien yksityiskohtien yhteen nivomisesta. Niistä sitten muodostuvat isot linjat.

Tapahtumien ja foorumien suunnittelussa mukana oleminen on tarjonnut nuorille mahdollisuuksia vaikuttaa, tehdä yhteistyötä eri tahojen kanssa, sekä ylpeyttä siitä, kuinka on päästy ottamaan myös muita nuoria mukaan kokemusasiantuntijatoimintaan.

Oman tapahtuman suunnittelussa korostui kuitenkin kysymykset vastuunjaosta järjestäjien kesken. Kuinka paljon nuoria voidaan valtuuttaa, mikäli he ovat toiminnassa mukana vapaaehtois pohjalta?

Ohjeistus: Mitä tunteita tähän tilanteeseen liittyy, mitä tunteita herää? Myös ajatuksia ja tilanteita saa kirjata.

PUHEENVUORON PITÄMINEN

"Pahinta on se, ettei kukaan kuuntele. Jos tulee tunne, että ihan sama. Se on hirvittävää."

Puheenvuoron pitämiseen eri tilanteissa liittyi paljon jännitteitä. Toisaalta mahdollisuudesta pitää puheenvuoro oltiin ylpeitä, ihmiset haluavat kuulla mitä nuorilla on sanottavanaan ja saadaan vietyä tärkeitä viestejä eteenpäin. Samalla kuitenkin esimerkiksi ammattilaisten eteen astuminen oli jännittävä kokemus.

Onnistuneen puheenvuoron pitäminen edellytti, että ryhmissä oli varauduttu yhdessä yllättäviin tai vaikeisiin tilanteisiin, esimerkiksi yleisöstä tuleviin kysymyksiin. Esiintymisjännitykseen auttoi, että puheenvuoroa oli mietitty rauhassa yhdessä muiden ryhmäläisten kanssa.

Pitää tietää minne on menossa puhumaan, ja miksi nuoria halutaan kuulla. Nuoret eivät halua olla kiintiökokemusasiantuntijoita. Kaikki puheenvuorot pitää olla huolellisesti valmisteltu. Pitää olla hyvä olo puheenvuoroa ennen ja sen jälkeen.

Ohjeistus: Mitä tunteita tähän tilanteeseen liittyy, mitä tunteita herää? Myös ajatuksia ja tilanteita saa kirjata.

AMMATTILAISTEN KANSSA KEHITTÄMINEN

Eri ammattilaisten kanssa tehty yhteiskehittäminen koettiin yhteisesti haasteelliseksi. Tilanteita, joissa ammattilaisten rinnalla oltiin yhdessä kehittämässä pidettiin tärkeinä, niiden kautta parhaimmillaan **päästään vaikuttamaan ja käymään hyviä, rakentavia keskusteluja** ammattilaisten kanssa.

Haastavimpana yhteisissä kehittämispäivissä nähtiin **ammattilaisten käyttämä kieli**: ammattilaiset usein puhuvat ammattisanastoin, niin etteivät nuoret välttämättä ymmärrä. Tämä toisinaan hävettää nuoria, eivätkä he välttämättä uskalla keskeyttää keskustelua ja pyytää tarkennusta.

Nuoret sanoivat, että keskustelun pitäisi olla samalla viivalla, jotta nuoretkin saisivat oman näkökulmansa tuotua esiin, tämä vaatii ammattilaisilta usein pelisilmää. **Samalle viivalle asettuminen luo luottamusta ja innostusta.**

Keskusteluissa nousi esiin myös ns. kiintiökokemusasiantuntijailmiö: ”kaikki voi sanoa, että meillä oli täällä kokemusasiantuntija, mutta oikeasti siltä ei kysytä mitään”. Kiintiökokemusasiantuntijan rooliin joutuminen turhautti, ja nosti tunteen, että kokemusasiantuntijat ovat vähempiarvoisia kuin ammattilaiset.

”Yksikin huono kokemus varjostaa hyviä kehittämiskokemuksia.”

Yhteenveto

10 vuoden aikana on kehittynyt kokemusasiantuntijuus paljon. Ennen ei päässyt puhumaan, nyt pääsee. Paikalla on nyt 40 nuorta kokemusasiantuntijaa!

Aika moni pystyi samaistumaan keskustelussa esillä olleisiin tunteisiin. Samanlaisia haasteita muillakin ryhmillä, oli kiva kuulla.

Parhaimmillaan kokemusasiantuntijuudessa on flow-tunne, ja syntyy kokemus siitä, että omilla ajatuksilla ja kokemuksilla on merkitystä. Nuorille avainasemassa, on tunne siitä, että heidän kokemuksiansa avulla, voidaan auttaa tulevaisuudessa nuoria ja rakentaa parempaa lastensuojelua.

Nuoret antavat itsestään valtavasti henkilökohtaisella tasolla kokemusasiantuntijuuteen. Heidän ajatuksensa, tunteensa ja rankatkin kokemuksensa ovat apuna kehittämässä käytäntöjä.

Lisäksi he antavat usein myös ison osan vapaa-ajastaan toiminnalle, sillä se pohjautuu pitkälti vapaaehtoisuuteen. Tämän vuoksi nuoria kokemusasiantuntijoita tulee kohdella arvostavasti, he antavat valtavat panoksen yhteisen hyvän eteen.

Voimavarat & hyvinvointi

Kokemusasiantuntijuuden ja kehittäjäryhmätoiminnan yleistyessä on tärkeää pysähtyä miettimään, **mitkä asiat toiminnassa tukevat nuorten hyvinvointia ja motivoivat pysymään toiminnassa mukana.**

Tärkein motivaatiota ja hyvinvointia edistävä tekijä oli **kokemus merkityksellisyydestä**, eli siitä, että on tullut kuulluksi ryhmässä ja saa tunteen siitä, että kokemusasiantuntijuutta arvostetaan.

Tärkeänä pidettiin myös, että toiminnan kautta omia vahvuuksiaan pääsi kehittämään, asioita sai jakaa juuri itselleen sopivassa määrin ja että ryhmän yhteisöllisyydestä pidetään huolta.

Ryhmiä yhteishenki ja huumori, yhteiset virkistyspäivät, ryhmän sisällä jaettu tuki ja kuulumiset sekä yhteiset reissut nostettiin esiin myös hyvinvointia lisäävinä tekijöinä. Vertaistuki, tilanteiden ja tapahtumien purkaminen yhdessä, kokemusten jakaminen ja toisten huomioiminen vahvistivat kokemusasiantuntijuutta.

”Kokemusasiantuntijuuteen saa rauhassa kasvaa ja kehittyä. Se on hyvinvointia.”

Yhteinen näkemys oli myös, että kehittäjäryhmässä toimimisen on oltava turvallista: osallistua saa juuri sen verran kuin pystyy ja haluaa, mutta ryhmän sisällä tulee silti hyväksytyksi, ja että *”on mahdollisuus osallistua omalla panoksella, itselleen sopivalla tavalla, tilanteiden vaihtuessaakin”*.

Koulutusta kaivattiin mediavaikuttamiseen, esiintymiseen, stressinhallintaan sekä esimerkiksi mindfulnessiin.

”Tiimi on kollektiivisesti vastuussa, että kaikilla on hyvä olla!”

Ohjaajat & resurssit

Kehittäjäryhmien ohjaajat ovat avainasemassa ryhmien toimintaa mahdollistamassa ja huolehtivat siitä, että **toiminta tukee jokaisen mukana olevan nuoren hyvinvointia**. Ohjaaja on mahdollistaja ja ohjaajalla täytyy olla mahdollistaja.

Päivän aikana keskusteltiin siitä, että mikäli ohjaajalle ei ole työyhteisön kautta varattu riittävästi resursseja (työaikaa ja rahaa) ryhmän pyörittämiseen, ryhmät ajautuvat herkästi siihen pisteeseen, etteivät ne pysty kehittymään eteenpäin. Ryhmässä toimimisen motivaatiota heikentää se, jos ohjaajalla ei ole aikaa tai resursseja viedä eteenpäin yhdessä ryhmän kanssa ideoituja asioita.

Nuorilla tulee olla tunne, että **ohjaaja on sitoutunut ryhmän eteenpäin viemiseen**. Ohjaajan esimiehien ja taustatahon täytyy sitoutua kok.asiantuntijuuteen strategian tasolla. *Toiminta vaatii resursseja ja aikaa tuottaakseen uutta.*

Keskustelimme päivässä myös kokemusasiantuntijoille maksettavista palkkioista. Vaikka toiminta pohjautuukin pitkälti vapaaehtoisuuteen, on kuitenkin olemassa tilanteita, joissa *nuoret kokevan palkkion, pienenkin, kertovan arvotuksesta heidän antamaansa panosta kohtaan.*

Palkkio tulisi suhteuttaa tilanteen luonteeseen sekä tilanteen vaatimaan aikaan valmisteluineen. Palkkiossa tulisi ottaa huomioon mistä aika on pois (koulu/työ). On myös hyvä ryhmissä miettiä, tuleeko ulkopuolelta maksettava palkkio yksilölle vai ryhmälle? Keskusteltiin myös siitä, että toisinaan esimerkiksi lahjakortti voi olla parempi palkkio kuin raha. Palkkiot täytyy aina neuvotella erikseen, mutta niitä ei saa kuitenkaan unohtaa.

Vaikuttamistyö

Vielä lopuksi päivässä pysähdyttiin vaikuttamistyön äärelle pohtimaan sekä erilaisia keinoja vaikuttaa että viestejä, joita meidän olisi tärkeää verkostona viedä eteenpäin.

Keskusteluissa nousi esiin niin suorat kohtaamiset nuorten kanssa, kuin nuorille helposti saatavilla olevan materiaalin tuottaminen verkostosta ja kokemusasiantuntijuudesta, jotta mahdollisimman moni nuori saisi tietoa toiminnasta, ja innostuisi mahdollisuudesta lähteä toimintaan mukaan.

Yleisesti mietittiin erilaisten videoiden tekemisen mahdollisuuksista ottaa kantaa erilaisiin teemoihin. Lisäksi keskustelimme mahdollisuudesta rakentaa vuosittain tai joka toinen vuosi verkoston yhteistä kampanjaa ajankohtaisesta teemasta, jota verkostoon kuuluvat ryhmät voisivat viedä eteenpäin tahoillaan, niin että viesti olisi kuitenkin yhtenäinen ympäri Suomen.

TEEMOJA

VALVONTA (myös sijaisperheessä),

JÄLKIHUOLTO: ikäraja, selkeys, sisältö, porrastettu jälkihuolto -> ei lopu kerralla heti, sujuvat siirtymävaiheet

Läpinäkyvyys toimintaan -> dokumentointi

Nuorten läheisten tukeminen, tietoa, ymmärrystä, tukea

Koulutus ja siihen tukeminen

Terapiapalvelut (oikea-aikaisesti)

Lisää työntekijöitä

Toimiva lastensuojelu 2013

Kokemusasiantuntijuus

Avunsaaminen ja palveluiden oikea-aikaisuus ~resurssiviisaus Korjaavasta

toiminnasta ennaltaehkäisyyn -> resursseja säästyy, hyvinvointi paremmin turvattu

MT- ja päihdeosaaminen

Ennakkoluulojen lieventäminen ja yleinen keskusteluilmapiiri sallivammaksi,

avoimemmaksi, luotettavammaksi, jotta nuoret, lapset, vanhemmat ja ammattilaiset

uskaltavat puhua -> EI MITÄTÖIDÄ/VÄHEKSYTÄ KOKEMUKSIA TAI TUNTEITA